

voorkomt is Groot blaasjeskruid (*Utricularia vulgaris*). De meeste blaasjeskruiden hebben een voorkeur voor voedselarme wateren. Groot blaasjeskruid vormt daarop een uitzondering, omdat de soort ook in voedselrijkere wateren voorkomt. Tenslotte is het vermeldenswaardig dat langs een aantal sloten Borstelbies (*Isolepis setacea*) in grote aantallen werd aangetroffen.

De natuurkalender

In 2001 ging het fenologieproject 'De Natuurkalender' van start. Fenologie, de wetenschap die zich bezig houdt met de bestudering van jaarlijks terugkerende verschijnselen in de natuur, staat de laatste jaren weer meer in de belangstelling door de aandacht voor oorzaken en gevolgen van klimaatverandering. In de Natuurkalender wordt door inschakeling van het grote publiek informatie verzameld over jaarlijkse natuurverschijnselen die gekoppeld zijn aan seizoenseffecten, zoals het uitlopen van knoppen, de terugkomst van trekvogels en de verschijningsdatum van vlindersoorten. Vragen als wanneer begint dit jaar de Bosanemoon te bloeien, wanneer ziet u de eerste Grutto en wanneer neemt u de eerste Citroenvlinder van het seizoen waar, staan centraal.

Het project wordt georganiseerd vanuit de Leerstoelgroep Milieusysteemanalyse van de Wageningen Universiteit in samenwerking met het VARA radioprogramma Vroege Vogels en is aangesloten bij het Europese Fenologie Netwerk. Diverse organisaties die actief zijn op het gebied van natuurwaarnemingen, natuur- en milieueducatie en interactieve communicatie is gevraagd aan het project deel te nemen. Zo zijn ook FLORON, SOVON en De Vlinderstichting bij de Natuurkalender betrokken.

Inmiddels gaat de Natuurkalender haar derde jaar in. Er is een nieuwe handleiding, de website is uitgebreid en het aantal deelnemers neemt gestaag toe. De waarnemingen voor de Natuurkalender kunnen telefonisch worden doorgegeven op de fenolijn, maar ook schriftelijk en via internet. Dat laatste maakt het mogelijk ook je eigen waarneming terug te zien in een overzichtskaartje van waarnemingen van de soort die je doorgeeft. Zo kun je je waarnemingen vergelijken met de eerste meldingen elders in het land. Ook een deel van de resultaten van de afgelopen twee jaar is inmiddels op de website van de Natuurkalender terug te zien. Daaruit blijkt dat de start van het seizoen in 2002 voor veel soorten extreem vroeg is geweest. Diverse voorjaarsbloeiers kwamen twee tot drie weken eerder in bloei dan in de jaren 1940-1960, toen voor deze soorten ook een waarnemingsreeks is bijgehouden.

Om de ontwikkelingen in de komende jaren verder te kunnen volgen worden alle belangstellenden uitgenodigd aan het project deel te nemen. Meer informatie over het project vindt u op de website van de Natuurkalender (www.natuurkalender.nl).